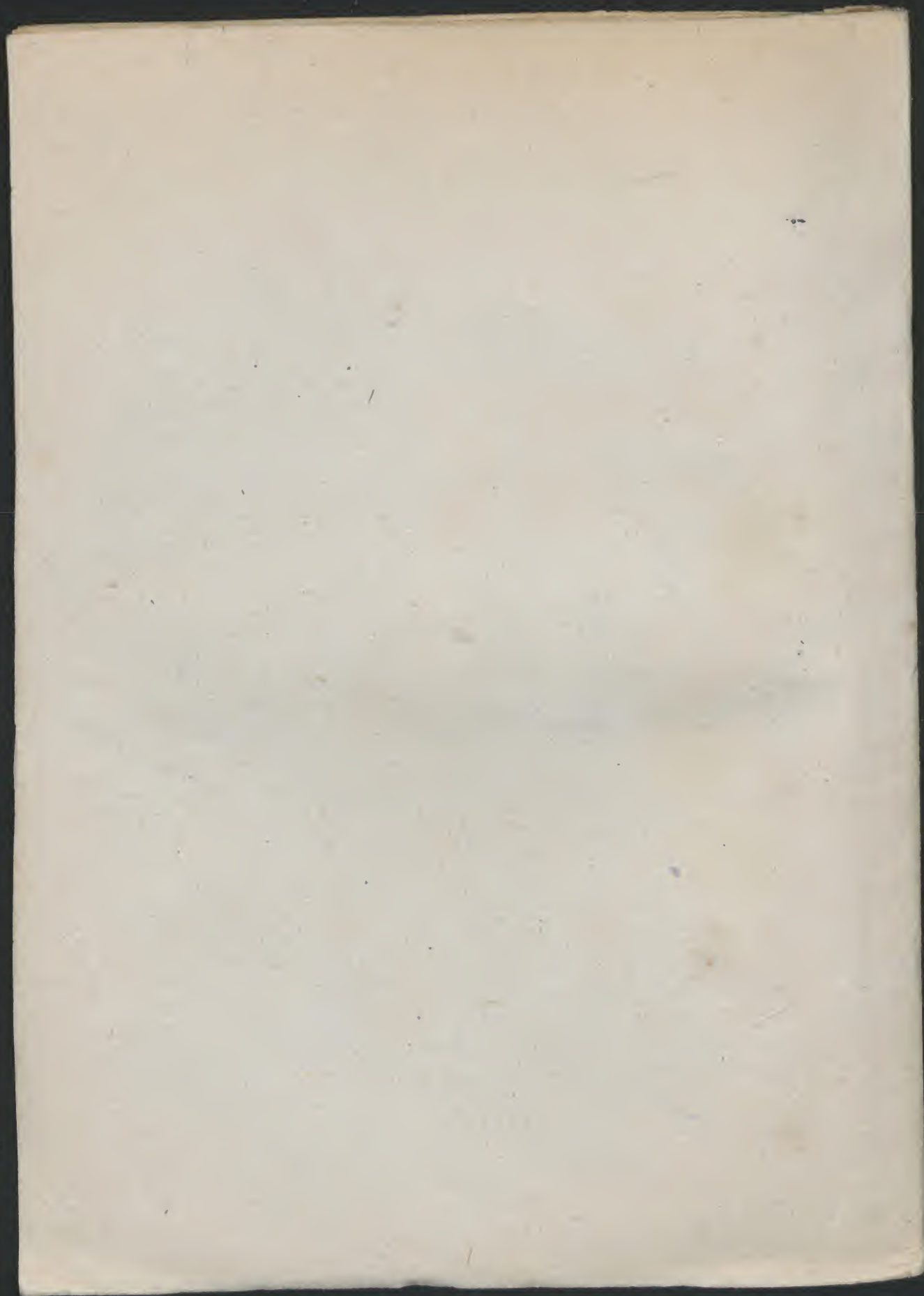

PAMFLET

803

C
9

Q

Cozt discours op de ghele- genheyt vanden ieghenwoordighen

Nederlantschen Crych / ende vant eenich
middel omme den seluen bequamelych ter
neder te legghen.

Ghedrukt / Anno M. D. LXXXIII.

203

13

De Dilectus van de ghele

de Dilectus van de ghele

de Dilectus van de ghele

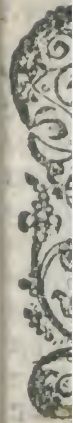
de Dilectus van de ghele

de Dilectus van de ghele

De Dilectus van de ghele

Co
de

by
de
te
mo
con
Co
uo
ber
se
feli
A
de
bel
als
lij
on
sal
lij
da
e
in
to

Cort discours op de ghelegghentheyt van **den jeghenwoordighen Nederlantſchen Crijch / ende** **vant eenich middel omme den ſeluen bequamelijck ter** **neber te legghen.**

Mer het iugement van alle luyden
 van verſtande / wordt ghehouden voor een
 ſeker ende ghewiſſe ſaecke / dat d'Orloghe
 hier te lande niet en can ceſſerē noch gheepnt
 wordē / ſo lange als die Coninck van Spaen-
 gien blijft parribel poſſeſſeur vande Conin-
 rijke van Portugael / met de Indien Orien-
 tael / vande ſelue croone dependende / eent-
 ſamentlijck vande weſteriche Indien / waer
 door hy ſo machtich iſ / van gelt en goet / dat
 hy d'Orloge hier te lande ſal blijven con-
 nueren / niet jegēſtaende alle d'aſſiſtentie die
 wy herwaerts ouer vande Coninginne van
 Enghelant ſouden mogen verwachten / oft

by haere Mt. ons ghedaen worden / alſo zijn voornemen nameutlijck iſ (als
 de vrant hem daghelijck vanteert) ons mette voorzepde Coninginne tſamen
 te verdueren / denckende ende hopende dat de ſelue Coninginne ten leſten
 moede ſal worden in deſen Crijch alle Jaer twee oft drie millionen gouts te
 conſumeren / als haere Mt. wel nootelijck waer te doene / willende dē vrant
 Orloghe offenciſſt aendoen ſulcx als dat behoort. Den vrandt iſ rechte-
 woort ons meester te velde / byſonder door zijn Cavallerie / en wanneer hy
 verſtaen ſal / dat wy niet aſſiſtentie vande Mt. van Enghelant meerder for-
 ſe te velde willen brengen / als wy tot noch toe ghedaen hebben / ſal ontwij-
 felijck van zijnder zijde / ſoo in Hoorduytſlandt / Lozepnen / int landt van
 Ludick ende elders oock meer volcx doen opnemen / ſoo te voet als te paer-
 de (alſmen verſtaet dat hy rechte woort daer ouer doende iſ) omme altyt het
 velt te moghen houden / alſoo hem gheen volck en ſal ontbyken / ſo langhe
 als hy gelt heeft te gheuen / ende hy ſo machtich blijft als hy jegenwoorde-
 lijck iſ. Ende oock ſoo wanneer den vrandt hem te ſwack ſoude kennen
 omme te velde te comen / oft dat hy eenigen veldſlach quame te verlieſen /
 ſal hem apparentelijck wederomme vertrecken in zijne Steden / naement-
 lijck die hy ſoude pretenderen te houden / latende ons het velt totter tijt toe
 dat hy wederomme nieuwe forſen ghemaect ſoude moghen hebben.
 Eenighe laten hun voorztaen / dat wy weſende eens meesters vanden velde /
 in ſeer corten tijdt tganſche landt byden vrandt gheoccupeert / wederomme
 tot ons ſouden moghen reduceren / oft immerſ tlant in ſulken benaetheyt

* * ij bringe

byzighen/battet van selfs hem soude moeten opghen / sonderlinghe door
den hunger / maer de selue personen consideren seer wepnich / dat den
vpandt besonder inde steden daer hy Garnisoen heeft/die vele ende menich-
fuldich zijn/ alijt sal sien soo veel prouisie te hebben / als tot onderhout van
zijn Cryschvolck van doen is/ al soudent alle die Borghers van hunger moe-
ten vergaen. Men siet oock by experientie / dat die Steden die geen garni-
soen inne en hebben/ als Brugge/Amnegen/t Dertogenbosch en dierge-
lijche / die welcke nochtans bittere armoede ende byoodthonger lijden ende
seer lange gheleden hebben/ geen seimlant ter werelt en toonen omme haer
ouer dese yde te begheuen / principelijck ouermidts die groote partytschap
int seyt vande Religie/ende datse altydt vooz ooghen ende in byzese hebben
die groote macht vanden voorszede Coninck van Spaignien.

Ende oock het gantsche landt af te loopen zijnde meester vanden velde/
en is niet soo licht omme doen als sommighe wel meynen / ouermidts die
meenichfuldighe starcke steden daer den vpant zijn Garnisoen is hebbede/
waer door niet doenlijck noch gheraden en is/ met menichte van volck diep
int lant te trecken / ouermidts die virtualiz niet en can volghen / soo wan-
neermen eenighe steden achter rugghe laet/die welcke nametlyck met gar-
nisoenen beset zijn/ en met wepnich volck is oock in dierghelycke saken lut-
tel wt te rechte. Men heeft oock ghesien dat den vpandt/ die nochtans so
veel Jaren lanch Meester vanden velde ghetweest is / niet en heeft opt diep
int landt eenighe groote tochten ghedaen/ letende steden achter rugghe/ die
niet onse Garnisoenen beset waren/ dan heeft d'een Stadt vooz en danber
maer moeten belegghen.

Oock peys te maken metten voorsz Coninck van Spaignien/ouermidts
diersehe redenen hier te lanch om verhaelen/ en is geensins doenlijck noch
gheraden / besonder soo langhe oft ter wyle hy soo groot ende machtych is/
waer door (onder coynectie) noodich waer een andere resolutie te nemen int
seyt vander Oorloghe / als te weten darinnen de selue sal sien te byzighen op
Spaignien/ oolghende daerinne het exempel vande Romeynen / die welcke
vande lanchduerigen crijch die Hannibal hen was aendoende/ niet eer ont-
slaghen en hebben connen worden / dan naer dien dat sy heure steden ende
frontieren eerst wel beset hebbende / die van Cartago den crijch gingen aen
doen door den vermaerden Schipio in haer eyghen landt. Ende nu omme
den crijch op Spaignien te moghen drijuen/daer toe en can gheen beter oft
bequamer middel wesen / dan dat Don Antonio veriaecht Coninck van
Portugael / worde gheassisteert by die Hr. van Enghelant/ en die van her-
waerts ouer/ omme zijn voorszede Coninckrijcke daer wt hy t'onrechte ver-
byuen is/ wederomme te moghen recouueren / waer door die voorsz. Co-
nink van Spaignien aldaer so vele te doen sal crijghen/ dat hy ontwyfelijc
oude ende natuerlijcke vpande van Spaigniaerden oft Castilianen/ anders
nergens naen wachten / dan dat de voorszede Coninck Don Antonio met
een goede machte int lant soude moghen comen/ om altsamen te reuolteren /
ende die wapenen aen te nemen tegens den voorsz. Coninc van Spaignien/
besonder

besonder oec omme hen te hengeren vande outtragien ende tyrannye die de
Spaengiaerden eenige iaren herwaerts aldaer hebben aenghericht. Sulcx
dat de voorsz Coninck Don Antonio comende met eenige tainelijcke macht
van vij. oft x. duysent mannen aent lant/hy eer een maent tijts wel xxv. oft
xxx. duysent mannen starch sal wesen/ door die Portugaloisen die van allen
plaetsen hem sullen toe vallen/waer door de voorsz Coninck Don Antonio
in coften tijt / niet alleene zijn Coninckrijcke van Portugael weder omme
sal mogen recouureren/maer sal daerenbouen metter macht in Spaengnien
mogen vallen/ende een groote partje van Spaengnien in nemen/ aler die
Coninck van Spaengnien bequame macht byden anderen sal moghen heb-
ben om sulcx te beletten/ naementlijck by faulte van gheoeffende Soldaten
daer af hy in Spaengnien jeghenwoordich seer onuerken is/ ende met nieu
opghenomen volck/sulcx te willen wtrecten/is een saecke die niet en mach
bestaen/ghemercht den Spaengiaert nieu op ghenomen (bysonder in zijn
eigen land) gantschelijck geen Soldaet en is/ghelijck dat wel heeft gheble-
ken inde leste oorloge van Granada int Jaer 1570. opgheromen/als wan-
neer die Coninc van Spaengnien dede op nemen meest by bedwanch inde
tsestich duysent Spaengiaerden die byde Moorskens meest werden so ver-
sagc als andersins verstroeyt en verloopē/ sulcx dat die Coninc van Spaen-
gien ten lesten ettelijcke van zijn oude garnisoenen wt Italien moeste ont-
bieden / waer mede hy noch de voorsz Moorskens niet gantschelijck en con-
de dwinghen/dan bedrooch de selue met eenen valschen gheuepnsden peys.
Oock als die Coninc van Spaengnien voozsepde Coninckrijcke van Por-
tugael heeft gheoccupert gehad/ hadde hy een heyr van xxv. oft xxvj. duys-
sent mannen/soo Spaengiaerden / Italianen en Hocheduytschen / meest al
oude Soldaten/om de welke te vergaderē/ hy wel meer als een Jaer tijts
besich was gheweest / onder tderxel van eenich exployt te willen doen op
Barbarpen / hebbende oock door middel vande Gouverneurs die byden
Coninck Henricum ghestelt waren / die welke hy met gelt hadde omghe-
tocht/allen het principael Gheschut/Wapenen en ammonitie van oorloge
roys te rozen wt Portugael weten te trecken / onder tderxel van voozsz
gheuepnsd exployt van Barbarpen / sulcx dat de voozsepde Coninck Don
Antonio / die eerste Coninck worde gherozen naer dien de Coninck van
Spaengnien alreede met zijn heyr in Portugael was ghecomen/ ende ette-
lijcke steden hadde inghenomen / gheenen tijdt en hadde om in alles te ver-
sien/ende sonderlinghe om eenich eruaren Crijsch volck van buyten te ont-
bieden / sulcx dat de voorsz Don Antonio meer ouerloopen ende verrascht
als verwonnen is gheweest.

Men heeft ghesien met hoe cleynen midbel ofte assistentie mijn Heer den
Prinse van Orangen hoochloflijcker memorie/veriaecht zijnde weder om-
me alhier int lant is ghecomen / alleenlijck door den haet den welken din-
geseten vanden lande waren dragende segens die Spaengiaerden/ so ouer-
mits die sware exactien die sp aldaer wilden voozsz stellen als omme haer
kigoreus en tyrannich gouernement. Men heeft daer na oock ghesien int
Jaer 1576, dat die van Zaband/Vlaenderen/ Penegouwe/ Artops ende
andere

andere doen terijdt vereenichde Prouintien / moede wesende vant gouuer-
nement ende insolentien der voorsz Spaengiaerdē / hebben opgestaen ende
de wapenen aengenomen tegens de selue Spaengiaerden ende heur adhe-
renten / sonder eenige assistentie te hebben van eenigen wtlandschen Prince
hebbende nochtans die Co. van Spaengien doen ter tijdt in soldije binnen
de selue landen meer als xxx. M. mannen soo Spaengiaerden / Italianen /
Doochduytschen en Walen / die oock alomme meesters waren vande prin-
cipale stercke steden ende Casteelen / wat salmen dan hebben te verwachten
vande Portugalosen / siende haren natuerlijcken Heer ende Coninck den
welcken sy ghehult hebben (na soo lanckduertghz ballinckschap) met een
heerlijcke macht wederomme int landt comen / versekert wesende vanden
vasten rugge van Engelandt ende dese landen / ghelijck oock moet verstaen
worden / dat diuersche schipluydē seer onlanc wt Portugal tot Enckhuy-
sen aengeromē / verclaren eendzachtelijc dat die Portugalosen int generael
bauen maten seer gheanimeert ende verblijt zijn / dooz die heerlijcke explo-
ten vanden wijtuermaerden Sr. Francops Daeck / verhopende dat die
voorsz Co. Don Antonio daer dooz met eenighe macht sal haest int landt co-
men / omme henlieden t'ontlasten vant Jock der voorsz Spaengiaerden /
dwelck sy qualijcken langer comen verdraghen.

Dient oock alhier verhaelt tot confirmatie van tgeene hier vooren wort
gelept / nopende d'affectie vande Portugalosen tot den voorszden Coninck
Don Antonio / een notabel exempel / dwelck ghebeurt is ten tijde dat die
voorsz Sr. Francops Daeck met zijn armade treckende lestmael naer
Indiē arriveerde tot Bayone in Galicien / als wanneer die Portugalosen
vande naestliggende Prouintie gheheeten entre Duero et Minho / verstaen
hebbēde dooz eē valsche nieuware die dooz plant liep / dat die voorsz Coninck
Don Antonio quam inde selue armade / waeren opte beenen wel tot tij. oft
b. duysent Mannen / soo te voete als te paerde / die hem quamen presenteren
tot ontrent die voorsz Stadt van Bayone / meynde den voorsz Coninck
Don Antonio aldaer te ontfangen / dan siende dat sy bedrogghen waren / zijn
alsamen met schaenite wederomme nae hups ghetogghen / dan die Coninck
van Spaengien sulcx verstaen hebbende / heeft die principaelste hoofden
en autheurs vande voorsz vergaderinghe naemaels tot 40. oft 50. toe doen
appreghenderen ende om hals brengen. Ander beugen / dat vant succes van
dese sake (nae alle menschelijck discours) niet met allen en staet te twij-
felen / mogende de voorsz Coninck Don Antonio met tamelicke macht van
holck eens aen plant comen / daer inne ooc geen swaericheyt en staet te ma-
ken / nuds die menichfuldighe bequame Hauenen in Portugal wesende /
daermen lichtelijck can aen comen / hebbende ouer sulcx hare Mr. van En-
gelandt dese saecke wel inne siende / en compassie hebbende met den goeden
verdruuen Coninck / haer gheresolueert den seluen alle moghelijcke assisten-
tie te doen / ghelijck de selue hare Mr. omme dese sake te prepareren / en den
Coninck van Spaengien die macht vander Zee te beneimen / ouer ettelij-
ke maenden sekere gheweldighe Armaede nae de Custen van Spaengien
heeft ghesonden / onder het beuel vanden voorsz Sr. Francops Daeck /

die welke alreede heeft wtgericht toghene eenen jeghelijcken is kennelijck/
heeft oock voorts hare voorsz Mr. van Enghelande / midtsgaders zijn
Excell. van mijn Heere den Graue van Leprester / onlancx aen mijn Hee-
ren die Staten van herwaertsouer seer ernstlijck versocht / dat de selue ins-
ghelijcx den voorszeden Coninck Don Antonio souden willen assisteren
met eenighe macht ende Schepen ten Oorzloghe / alleenelijck voorsz den tijt
van iij. maenden. Welcken volghende / hebben die voorszeden Heeren Sta-
ten zijn Mr. gheaccordeert tot costen vande Landen negen groote Schepen/
behooijlich versien van Boort-volck / amonitie / victuaille ende diergelijcke
voorsz den voorsz tijdt van vier maenden. Van also bouen die voorszeden ge-
prouideerde Schepen noodich is te betomen eenighe tamelijcke Prouisie
van gereede penningen / omme eenich volck van Oorzloghe te lichten / om op
de voorsz schepē te stellen / en in Portugael opt Landt te gebuycken / midt-
gaders tot prouisie van allerhande wapenē omme die Portugaloisen te ar-
merē amonitie van oorloge en diergelijcke sake te copē / ten eynde dē voorsz
genstach des te sekerder mach toegaē / tot groote verlichtinge en versekerin-
ghe / niet allē van dese gebuierde Prouisie / maer die gantsche Nederlan-
den. So wiltmen verhopē dat een jeghelijck wel gheaffectioneerde totten
Vaderlande / hem hierinne nae zijn vermoghen gaerne sal quijten / midt-
assisterende zijn Mr. by forme van leeninghe met eenighe clepue somme van
penninghen / alsoo veel clepue parceelen tamen gheuocht een groot sullen
maken / en sal selue een jeghelijck luttel comen te schaden / in respecte vande
groote weldaet / dwelcke het landt int generael daer door sal comen te ghe-
nieten / bouen die eere die welke d'inghesetenen van dese Landen door dese
assistentie sullen behalen by alle Prinzen / Potentaten en Republijcken van
der Christenheyt / die welke so seer admireren en ghenoch in vreesen heb-
ben de groote macht des voorsz Coninck van Spacingien / die sp lieuer ge-
boken ende ghecrencht saggen / ghelijck dat met dit clepū middel euiden-
lijck can gheschieden. Alsoo die voorszeden Coninck Don Antonio hebben
de Haue in Portugael aldaer so machtich ter Zee sal wesen / door het mid-
del principelijck vande Schepen van Enghelande ende die van herwaerts-
ouer / dat by den voorsz Coninck van Spacingien gantschelijck wt die Zee
sal moghen houden / ende alsoo die Indiaensche vaert hem afhendich ofte
emmers gheheel infructueulx maken / daer inne (als notoir is) consistert
alle zijn macht en rijckdō / bouen dien dat wesende die voorsz Coninck Don
Antonio in Portugael die Pauigatie aldaer voorsz dese landen sal geheel open
ende by wesen / sonder datmen voorten meer sal deruen vresen eenich
arrestement van schepē / waer door die traffique van dese landē wederomme
sal comen te florēren / en sal Spacingien in hem seluen ten lesten geconsum-
meert moeten worden / alsoo oock die van herwaerts-ouer die traffique op
Spacingien seer wel mogen ontheeren / hebbende die Pauigatie van Por-
tugael by ende open.
Het verlies vande Stadt Shijps / sal ontwijfelijcken vele personen wel
gheaffectioneerde totten vaderlande / seer verflagen ende gediscourageert
hebben / dan daeromme en moesten niet te seer verstaunwen ofte den moet
verlozen

verloren geuen/ bysonder dooz dit schoon middel nu vooz handen wesende
 waer dooz onruwighelicken dooz Godts ghenade den crijch alhier eer langen
 tijt sal moeten cesseren / den welcken euen wel niet gheresseert en soude heb-
 ben al hadden wy die voorsz stad Slups maghen behouden / ghemerct dat
 desen crijch niet en bestaet in een stad oft twee te winnen oft te verliezen
 dan bestaet daer inne alleenlijck dat den seluen worde gheduertereert ende
 ghedreuen op Spaengien by den middel hier vooz verhaelt.

In summa dese sake is van sulcken aensien en ghewichte / dat een jeghe-
 lijck herwaerts ouer van wat conditie oft qualijteyt hy zy/daer toe behoort
 een wepnich te contribuieren / jegelijck nae zyn macht/op hope van daer die
 middel van desen ellendighen Crijch en menichfuldighe sware exactien eer-
 ontslagen te moghen wesen/waertoe des te meer een jeghelijck ghemonueert
 behoort te worden/wt dien tgene tot deser sake ghecontribueert sal worden
 (als voorsz is) alleenlijck gheleent gelt sal wesen / dwelck zijne Mr. beloof-
 te restituieren eenen jegelicken ten laetsten binnen acht maanden / ende sal
 namentlijck tot verscherpeyt van dien die tweede sone van zijne voorsz
 Maesteyt hier te lande in ostagie bliuen / tot een merckelgch teycken dat
 zijne Mr. desen aenslach vooz gelwis is houdende / als den seluen oock vooz
 ghewis (nae menschelijck discours) ghehouden moet worden / soo dooz he-
 goet beginsel dwelck alreede gehabt heeft die voorsz Sr. Francois Dyaet
 en het ghewelt dwelck wederomme van meus tot dien fine in Enghe-land
 heerdich wordt gemaecht/als oock dooz die goede affectie der Portugaloys-
 sen totten voorsz Coninck Don Antonio/daer af niemant en can dwyfeelen
 Op welke clare ende pregnante redenen alle goede patriotten sal gheleuen
 te letten sulcx als dat behoort / ende die volgende dorn tot voorderinghe

deser rechtuaerdighe ende nootelijcke lade tghene God die Heere hen-
 leden mit herte sal seyn den / bedenckende oock dattet een goet

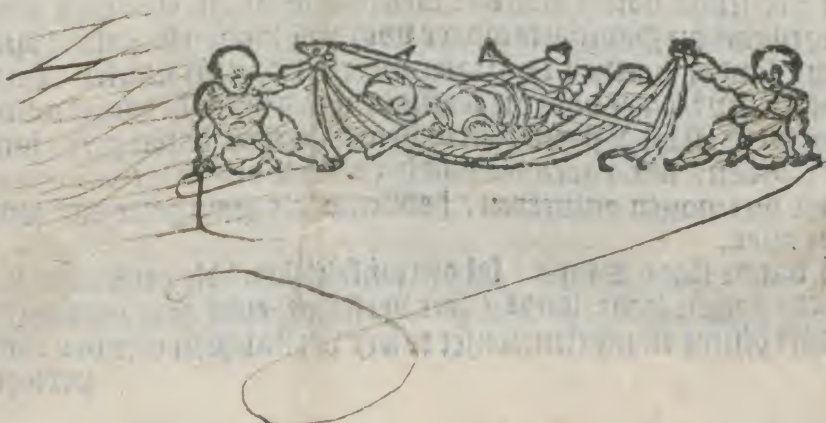
Chyistelijck werck is/eenen verdrucken ende verdrueuen

Prince r'assisteren/ten eynde hy tot zyn rechte sake

mach comen / daer toe Godt die Heere

zyn genade en seggen wil verleenen.

Tandem bona causa triumphat.

Ende
ingen
hebe
t dat
lesen
ente
eghe
hoop
er bli
a een
ueer
orden
eloeft
de l
voorz
en dat
voorz
oz h
aech
an d
galop
feien
neue
ing
en